

BIBIANA • medzinárodný dom umenia pre deti • Bratislava • Francúzsky inštitút • Bratislava • VÚB FACTORING a.s. • Bratislava •

HRAJME SA S PICASSOM

Výstava z Musée en Herbe v Paríži
spojená s tvorivými dielňami.

8.9.1994 – 23.10.1994

 Elektrovit

 SLOVENSKÁ GRAFIA a.s.

Výstavné priestory BIBIANY sú otvorené denne okrem pondelka od 10.00 hod. do 18.00 hod.

NOTEX

© 1994 Slovenská Grafia a.s.

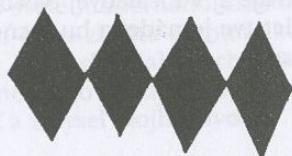
BIBIANA PICASSO

Jacques Bergier a Louis Pauwels vo svojej knihe „Jitro kouzelníku“ (Praha 1990) napísali: „... to je totiž renesancia – polievka, v ktorej sa máčajú premiešané metódy teológov, vedcov, čarodejníkov a detí ...“.

Ako to súvisí s Pablom Picassom? Aj jeho dielo je potravou, duchovnou potravou. On sám mal v sebe niečo z teológa – vieru v život a umenie, niečo z vedca – dôsledne skúmal, experimentoval a spoznával skutočnosť nášho sveta a ľudského života. Mal v sebe aj mnohé z kúzelníka: čaroval s formou a rečou svojich diel a mal v sebe aj veľa z dieťaťa: hravosť, spontánnosť, úprimnosť, čistotu i odvahu a túžbu po hľadaní, túžbu po budúcnosti. Hľadal a nachádzal!

Aj deti sú renesanciou. Sú hľadaním, sú budúcnosťou.

Bibiana Picasso? Kto je to? Nieкто z príbuzných, nieкто z predkov geniálneho Pabla? Jeho matka sa volala Mária Picasso, sestry Lola a Concepción. Picassove dcéry majú mená Mária-Maja a Paloma, jedna z jeho vnučiek sa volala Marina Picassová, ale Bibiana Picasso? Nie. Bibiana Picasso nie je meno, je to spojenie a názov jednej kultúrnej výtvarnej akcie. Bratislavská Bibiana, medzinárodný dom umenia pre deti, v spolupráci s Muséé en Herbe v Paríži pripravili didakticko-výchovný projekt, výstavu s aktívnou účasťou detí o živote a tvorbe umelca, ktorý sa zapísal do dejín svetovej výtvarnej kultúry veľkými písmenami svojho mena PICASSO!

Kto to bol, kto je a kto bude Pablo Picasso?

Napriek svojej nevelkej výške, bol a je Pablo Picasso obrovským umelcom 20. storočia. Jeho veľkosť však vždy mala ľudské dimenzie a rozmery mimoriadneho človeka nabitého tvoriacou energiou, vitalitou, silou a odvahou pracovať, tvoriť a žiť.

Pablo Picasso sa narodil v roku 1881 v španielskom meste Malaga. V roku 1900 prišiel do Paríža a stal sa najvýznamnejším Španielom Parížskej školy. Hlavné piliere jeho tvorby sú viera a cit pre realitu života a sveta, vášeň pre človečenstvo a vôľa i schopnosť tvorivého experimentu. Pablo Picasso je Michelangelom 20. storočia. Je to maliar, kresliar, grafik a ilustrátor, sochár a keramik, spisovateľ i dramatik. Jeho tvorba, to je 14 000 obrazov, 300 plastík a sôch, 100 000 grafických listov, 23 000 keramik a 24 000 knižných ilustrácií. Sú to diela, ktoré vznikali počas jednotlivých štýlových období, najmä v priebehu prvej polovice dvadsiateho storočia, kedy sa hovorilo o modrom a ružovom Picassovom období, o jeho kubizme, neoklasicizme i surrealizme, o jeho expresívnej, humanistickej tvorbe, ktorá vrcholila jedným z jeho najznámejších obrazov, monumentálnou kompozíciou *Guernica*, ktorú Picasso namaľoval ako obžalobu vojny, násillia a vraždenia. Po roku 1945 boli známe Picassove mierové témy a motívy i jeho obrazy obrazov, interpretácie a parafrázy známych diel významných maliarov minulosti. Vtedy sa Picasso venoval aj keramike a ešte v roku 1968 vytvoril veľký súbor 347 grafických listov. Pablo Picasso zomrel 8. apríla 1973 v juhofrancúzskom mestečku Mougins, pochovaný je v záhrade zámku vo Vauvenargues.

Kresleniu a maľovaniu sa Pablo Picasso venoval už v detstve. Neskôr pomáhal svojmu otcovi, maliarovi José Ruiz Blascovi. Potom študoval na umeleckej škole v La Coruni (1892) a neskôr na Akadémii umenia v Barcelone (od roku 1895). V roku 1904 sa po viacerých pobytoch definitívne presťahoval do Paríža a jeho prvý parížsky ateliér mal adresu: Bateau Lavoir – Rue Ravignan 13 a bol v štvrti umelcov a bohém na Montmartri.

Detské motívy sa objavujú v Picassovej tvorbe veľmi skoro. V roku 1898 maľuje obraz *Matka s dieťaťom*. Dieťa je často prítomné aj v jeho dielach z modrého a ružového obdobia: *Život*, *Matka a dieťa*, *Dievča na guli*, *Komedianti*, *Chlapec so psom*, *Kaukliari*, *Harlekýnova rodina...* (1903–1905). Na začiatku dvadsiatych rokov je častým detským modelom syn Pablo (1923–26), na obraze *Dievča s loďkou* (1945) je namaľovaná jeho dcéra Maja. Ako symbol šťastia, radosti a mieru sa dieťa často objavuje aj v Picassovej tvorbe po roku 1945. Picasso miloval deti a detský život i svet. Vedel, že v detstve je nádej a budúcnosť. Hovoril: „Čo sa považuje za predčasnú genialitu, je genialita detstva“.

S tvorbou Pabla Picassa sa zoznámili českí a slovenskí výtvarníci už koncom prvého desaťročia nášho storočia. Najskôr to boli českí kubisti – Emil Filla, Bohumil Kubišta, Jozef Čapek, Rudolf Kremlíčka a potom aj slovenskí maliari: Ľudovít Fulla, Mikuláš Galanda i umelci Generácie 1909 – J. Želibský, J. Mudroch, J. Bauerfreund, A. Nemeš, L. Guderna, V. Hložník i ďalší. Významný kontakt Pabla Picassa s Československom sprostredkoval začiatkom storočia umelecký historik a zberateľ Dr. Vincent Kramář. Picassove obrazy boli v Prahe vystavené už v rokoch 1912, 1913, 1919 a 1914, neskôr často aj v medzivojnovom období. K našim kontaktom s Picassom môžeme priradiť aj Picassov album z roku 1939 „Pre Československo – Pocta marty“.

rom zeme“, ktorým reagoval na pomníčovskú tragédiu, ale aj poštovú známku s portrétom Pabla Picassa, ktorú v roku 1968 navrhol priateľ a znalec jeho umenia, prof. Adolf Hoffmeister. Veľké Picassove výstavy boli v Prahe v roku 1967 (Picassova súčasná tvorba) a v roku 1970 – spoločná výstava P. Picasso, G. Braque a H. Laurens. Táto výstava sa uskutočnila aj v bratislavskom Dome kultúry na jeseň 1970.

Od polovice dvadsiatych rokov sa v slovenskom výtvarnom umení, hlavne v maliarstve, objavujú najskôr štylistické prvky picassovského kubizmu a neskôr aj „výtvarná filozofia“ analytického a syntetického kubizmu. Príbuznosť s kubizmom dokumentuje už obraz Ľudovíta Fullu „Pastierik“ z roku 1924. Z umelcov zakladateľskej generácie rozvinul potom pôvab picassovského kubizmu oblých línií a lyrického kubizmu Mikuláš Galanda. V tridsiatych rokoch skúmali nosnú silu kubizmu – ako metódy tvorby i umeleckého myslenia – viacerí maliari Generácie 1909 – Ján Želibský, Ján Mudroch, Andrej Nemeš i Jakub Bauerfreund, ktorí obohatili kubizmus aj o metaforické prvky metafickej maľby a surrealizmu. V tomto duchu namaľoval „slovenskú“ Guernicu koncom tridsiatych rokov Imrich Weiner-Kráľ. V ďalšom období a generačnej vlne umelcov druhej svetovej vojny sa s variáciami na kubizmus stretávame predovšetkým v diele Ladislava Gudernu a Vincenta Hložníka (figurálne kompozície, hlavy i „hložníkovské“ zátišia). Koncom päťdesiatych rokov sa programom „pevného maliarskeho tvaru“ hlásia k odkazu i metamorfózam kubizmu umelci Skupiny Mikuláša Galandu, predovšetkým Andrej Barčík, Milan Laluha, Vladimír Kompánek. Potom sú to už iba ojedinelé pokusy o aktualizáciu kubizmu v dielčích maliarskych programoch – Milan Chovanec a jedna veľká, pretrvávajúca autorita Ester Šimerová-Martinčeková, maliarka, ktorá vyšla z okruhu parížskej školy a rozvinula syntetický kubizmus do nesmierne kultivovanej, citlivej i elegantnej maľby veľkého a čistého štýlu. V jej diele jestvuje výraz i estetika kubistického myslenia aj v dnešných časoch.

V súvislostiach deti, detská kreativita a tvorba i osobnosť Pabla Picassa, možno pripomenúť viaceré väzby, vzťahy, inšpiračné podnety, impulzy, magnetizmus i svetlo, ktoré vyžaruje z Picassovej tvorby a z jeho génia.

Tým najžiarivejším svetlom je svetlo sily Picassovej vášne. Vášne k životu, vášne k tvorbe i k slobode. Počas svojho dlhého a plodného života Picasso takmer nestratil nič z toho, čo je dané mladosti, čo je elixírom mladosti. Nestratil chuť k životu a vieru v život, nestratil energiu, elán, dynamiku, revolučnosť i buričstvo, nestratil schopnosť klásť otázky a pochybovať, ale aj veriť v pravdy tohto sveta, nestratil svoju individualitu a osobnosť, svoju citlivosť, zmyslovosť, obrazotvornosť, fantáziu i zmysel pre realitu, schopnosť „vedieť vidieť“, vedieť poznať a hlavne vedieť túžiť. Picasso nezablúdil vo svete moderného umenia ani svojej zložitej doby. Vždy mal jasnú, čistú a priamu cestu, aj keď často zložitú a komplikovanú. Vedel, že treba objavovať, spoznávať a hľadať, ale sám hovoril, „nehľadám, ale nachádzam“!

Spoznať a nájsť seba samého, to je najkrajší a najťažší údel mladosti. Nájsť seba samého znamená nájsť svoju budúcnosť a zmysel svojho života.

Bohumír Bachratý

NIEKOĽKO SLOV O PICASSOVI

V roku 1881 sa narodil v Malage Pablo Ruiz Picasso, syn José Ruiza Blasca, maliara a profesora kreslenia a Márie Picasso Lopézovej. Veľmi skoro sa prejavil Picassov génius. Ako 15-ročný úspešne vstupuje na Akadémiu umenia La Lonja v Barcelone. V rokoch 1900–1903 Picasso cestuje medzi Barcelonou a Parížom. Spoznáva myšlienky umeleckej avantgardy. V Paríži žije biednym životom, téma bedárov a chudoby prevláda v jeho modrom období. V rokoch 1904–1909 maľuje a tvorí v ateliéri Bateau-Lavoir. Spoznáva a priateli sa s básnikom Appolinairom, s maliarmi Henri Rousseauom, Henri Matissom, Georgom Braquom i s Danielom Henri-Kahnweilerom, ktorý sa stáva jeho mecenášom a obchodníkom. Jeho priateľkou a prvou múzou je Fernanda Olivierová. V roku 1905 vrcholí jeho ružové obdobie – motívy cirkusov, radosti, šťastia, téma hry, rodiny komediantov s deťmi.

Kubizmus. V roku 1907 namaľoval Picasso „Slečny z Avignonu“. Je to revolučný obraz nového maliarskeho štýlu – kubizmu. Je inšpirovaný princípom tvorby maliara Paula Cézanna – všetko v prírode sa skladá z kocky, gule, kuželu a valca. Prevládajú geometrické tvary a geometrická štylizácia. Farba nie je podstatná, dôležitá je analýza predmetov a vecí, ich skladba, rytmus. Procesom rozkladu sa obrazy stávajú ťažko čitateľné. To je fáza hermetického kubizmu. Po ňom nasleduje kubizmus syntetický. Najvýznamnejšími kubistickými maliarmi sú Pablo Picasso, Georges Braque, Fernand Léger a Juan Gris. Po roku 1911 Picasso vlepuje do svojich obrazov útržky z novín, servítok, papierov – vzniká tak technika koláže.

V roku 1914 začala prvá svetová vojna. Picasso ostáva v Paríži, ako cudzinec nie je mobilizovaný. Veľa jeho priateľov odchádza na vojnu, ktorá kruto prerušuje dynamický vývoj moderného umenia a ničí princípy ľudského humanizmu.

V roku 1916 navrhuje básnik Jean Cocteau Picassovi spoluprácu s Ruským baletom – spoločnosťou moderného tanca. Tu sa zoznamuje s tanečnicou Oľgou Chochlovou, ktorá sa v roku 1918 stala jeho manželkou.

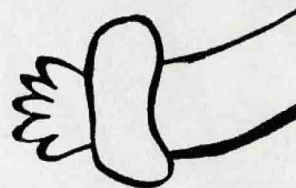
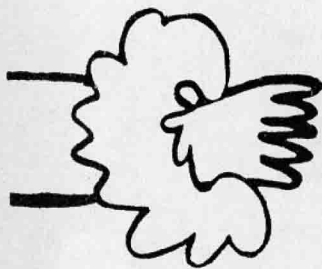
Okolo roku 1920 inšpirujú Picassa antické motívy. Picasso sa vracia k čistej, realistickej

kresbe i malbe svojho klasicizujúceho obdobia. So ženou Olgou a synom Pablom často navštevuje južné Francúzsko, pláže na brehoch Stredozemného mora. Maľuje aj čudné figúry kúpajúcich sa žien, akoby štylizované sochárske kompozície, bizarné a metaforické. V polovici dvadsiatyh rokov maľuje Picasso ďalšie obrazy deformovaných ľudských postáv. Symbolika týchto obrazov je poznamenaná surrealizmom. Narastá tiež jeho záujem o sochársku tvorbu, s ktorou experimentoval už v období kubizmu.

V roku 1930 kupuje Picasso zámok Boisgeloup severne od Paríža. Venuje sa sochárstvu, ilustruje Oufidiove Metamorfózy. Prichádza nový model i múza – priateľka Marie-Thérèse Walterová. S jej krásou a pôvabom sa stretáme v mnohých Picassových dielach. Picassov španielsky priateľ z mladosti Sabartés sa stáva jeho tajomníkom, znalcom jeho diela a dôverníkom. V tom istom roku porodila Marie-Thérèse Picassovi dcéru Mayu-Maju. Picasso sa venuje aj literárnej tvorbe, píše básne a dramatické texty.

Guernica. V roku 1936 začala v Španielsku občianska vojna. Picasso stál na strane republikánov, proti fašistickému diktátorovi Francovi. V roku 1937 mal namaľovať obraz pre pavilón Španielska na svetovej výstave v Paríži. Témou tohto obrazu sa stala skutočná udalosť z 26. apríla toho roku – neľudské bombardovanie baskického mestečka Guernica, pri ktorom zahynulo 1654 ľudí. Picasso vtedy namaľoval svoju najväčšiu obžalobu vojny. V tomto čase sa zoznámil s maliarkou a fotografkou Dorou Maarovou. Častou témou jeho dramatických, expresívnych obrazov je „Plačúca žena“ – symbol bolesti a utrpenia, ktorý sprevádza Picassovu tvorbu až do roku 1945. Po skončení vojny maľuje mnohé mierové témy, je tiež autorom symbolu svetového mierového hnutia – holubice mieru. V roku 1946 maľuje mnohé obrazy, ktoré sa neskôr stanú základom jeho múzea v Antibes. S novou družkou Francoise Gilotovou má syna Clauda a dcéru Palomu. Toto šťastné obdobie jeho zrelého veku končí v roku 1953, kedy Francoise opúšťa Picasso a odchádza s deťmi do Paríža.

Od polovice päťdesiatych rokov Picasso žije a tvorí vo veľkej vile „La California“ v Cannes. Režisér Clouzot natáča film Tajomstvo Picassovo. Jeho novou družkou je Jacqueline Roqueová. Picasso maľuje mnohé interpretácie – parafrázy obrazov známych majstrov – Velásqueza, Courbeta, Maneta... V roku 1958 kúpil Picasso zámok Vauvenargues v Cézannovom kraji, neďaleko Aix-en-Provence. V roku 1961 sa už s manželkou Jacquelinou sťahuje na svoje posledné sídlo, do vily Notre-Dame-de-Vie pri Cannes. Oslavuje 80 narodeniny, maľuje časté variácie na tému Maliar a model. V roku 1966 prebieha v Paríži veľká výstava jeho diela – vyše 700 prác, iná prehliadka najnovšej tvorby je inštalovaná v Pápežskom paláci v meste Avignon. Picasso venuje diela z rodinného majetku múzeu v Barcelone a v roku 1972 kreslí poslednú sériu autoportrétov. 8. apríla 1973 zomiera v Mougins. Veľká časť jeho tvorby sa dostáva do vlastníctva francúzskeho štátu a v roku 1985 je v Paríži v Hôtel Salé 5, Rue de Thorigny otvorené Muséé Picasso: 203 obrazov, 191 sôch, 85 keramik, vyše 3 000 kresieb a grafík.

NIEKOĽKO SLOV O PICASSOVÝCH OBRAZOCH

Pedagogický materiál k poznávacej výstave o Pablovi Picassovi.

Výstava „Hrajme sa s Picassom“ vznikla pod názvom „Pablove obrazy“ v roku 1992 v Centre európskeho umenia v Musée en Herbe v Paríži. Výstava, špeciálne pripravená pre deti, približuje komunikatívnym spôsobom jedného z najväčších maliarskych osobností 20. storočia Pabla Picassa. Život a dielo umelca majú deti príležitosť spoznať prostredníctvom invenčných hier s reprodukciami jeho obrazov.

AUTOPORTRÉT, 1901

Picasso mal dvadsať rokov, keď vytvoril tento obraz. Chudoba, v ktorej žil a smútok nad samovraždou priateľa je vpísaný do jeho tváre a vyjadrený aj ponurou, melancholickou modrou farbou. To bolo Picassovo „modré obdobie“ (1901–1904).

- Aký vek odhadujete Picassovi na tomto autoportréte?
- Čo vyjadruje modrá farba obrazu: noc, zimu, chlad, smútok...?

SLEČNY Z AVIGNONU, 1907

Túto kompozíciu namaľoval Picasso v zime, na prelome rokov 1906–7. Robil veľa prípravných kresieb a štúdií. Obraz má v dejinách moderného umenia významné postavenie diela, ktoré ohlásilo umelecký smer kubizmus. Picasso sa vzdal tradičných pravidiel zobrazovania tvarov, objemov, perspektívy. Telá namaľovaných postáv sú deformované a geometricky štylizované. Vytvárajú dojem rozbitého zrkadla. Tri hlavy a tváre (vpravo) sú inšpirované iberskou plastikou, ďalšie dve (vľavo) černošským umením. Sú to hlavy – masky.

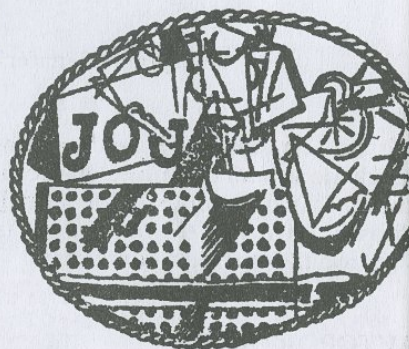
- Pozorujte každú tvár a určite ako je namaľovaná: spredu, z profilu, či z oboch strán?
- Na obraze je namaľované aj zátišie. Kde a aké?

ZÁTIŠIE S VYPLETANOU STOLIČKOU, 1912

Kubistická metóda je analýza videného predmetu a snaha zobraziť čo najdokonalejšie objemy predmetov na ploche plátna. Zobrazenie všetkých strán jedného predmetu – to bolo veľa zorných uhlov pohľadu na jednu vec, to bol výbuch i chaos tvarov, z čoho vyplývala ťažšia „čitateľnosť“ obrazu. Aby zmiernil abstrakciu v svojej tvorbe, použil Picasso v obrazoch citáciu – priame uplatnenie konkrétnych materiálov. Tu napríklad voskové plátno predstavuje reálny výplet stoličky. Zakomponoval sem aj písmená JOU (to je tzv. letristický prvok), ktoré môžu znamenať začiatok francúzskeho slova journal – noviny, alebo jouer – hrať sa.

– Pozerajte sa na tento obraz a hľadajte predmety, ktoré sú na ňom namaľované: mušľu, krúžok citróna, nožík, pohár, fajku.

KÚPAJÚCE SA ŽENY, 1918

V tomto roku Picasso s manželkou Oľgou často trávil prázdninové dni v kúpeľnom mestečku Biaritz. Tu maľoval motívy kúpania. Hoci sa obraz zdá realistický, v štylizácii ženských postáv nachádzame ešte niečo z kubizmu. Postava stojacej ženy je videná z rôznych uhlov pohľadu. Historici umenia dávajú tento obraz do súvislosti s podobnými motívmi v diele Ingresa, Seurata, Rousseaua.

– Pozorujte ako sú postavy oblečené a zistíte, aká móda bola v tejto dobe.
– Aby ste lepšie pochopili postoj a zobrazenie stojacej ženy, skúste zaujať jej pozíciu.

PAUL AKO HARLEKÝN, 1924

Je to portrét trojročného syna Paula v kostýme harlekýna. Niektoré časti obrazu sú namaľované výrazne realisticky a detailne (tvár a ruky), iné v plošnej projekcii (kostým, kreslo) a ďalšie (golierik, manžety, nohy kresla) sa zdajú akoby nedokončené. Pozadie obrazu je neutrálne, bez horizontu, vyplnené len ťahmi štetca.

– Pozorovaním častí, ktoré sú len načrtnuté, možno zistiť prvú pozíciu Paula. Aká bola?

BOZK, 1925

Od polovice dvadsiatych rokov sa rozvíjal veľký umelecký smer surrealizmus, v literatúre i výtvarnom umení. Aj Picasso je ním inšpirovaný. Obraz Bozk predstavuje dynamickú kompozíciu tvarov a farieb. Je to objímajúca sa dvojica, navzájom splývajúca a prepletená, čo vyjadrujú aj línie a farby.

- Skúste nájsť v obraze presné obrysy oboch postáv.
- Aký vyvoláva tento obraz dojem: splývanie, spojenie, násilie, uvoľnenie...?

PLAVKYŇA, 1929

Opäť téma mora a kúpania. Picasso stupňuje deformáciu ľudského tela. Končatiny plavkyne sa pretahujú, telo je elastické a pružné, možno hrozí až vyklbenie. Priezračné farby odhaľujú premeny kompozície počas realizácie obrazu.

- Z čoho vyplýva dojem ľahkosti, uvoľnenia v tomto obraze?
- Skúste popísať zobrazené končatiny.

ŽENA V ČERVENOM KRESLE, 1932

Žena spiaca s hlavou položenou na operadle červeného kresla je Marie-Thérèse Walterová, ktorá bola častým modelom Picassoových obrazov z tejto doby. Jej telo je na obraze zložené zo samostatných tvarov a plôch, zvýraznených líniami, ktoré vyvolávajú dojem a ilúziu telesných objemov. Picasso sa v tomto čase skutočne venoval aj sochárstvu.

- Z akého materiálu sa zdajú byť vytvorené tieto tvary nejakej rovnováhy?

ČÍTAJÚCA ŽENA, 1935

Po období tzv. oblých líní opäť obraz s pravouhlou (hranatou) geometrickou štylizáciou. Toto dielo vzniklo v čase, keď sa Picasso rozišiel so svojou ženou Olgou. Je to možno Oľga, čítajúca list na rozlúčku. Čierna kontúra a farebné kontrasty zvyšujú dramatické pôsobenie diela.

- Čo vo vás vyvoláva prítomnosť ostrých tvarov a strohých líní: agresivitu, násilie, pokoj...?

- Picasso zobrazil prúdenie svetla žltými čiarami. Odkiaľ toto svetlo prichádza?

PORTRÉT NUSH ELUARDOVEJ, 1937

Picasso často maľoval svojich priateľov a blízkych ľudí. Toto je portrét manželky básnika Paula Eluarda. Z jej zobrazenia vyžaruje jas i ženskosť. V štylizácii kostýmu, klobúku i šperkov vidno až humoristickú skratku.

- Je tvár na obraze namaľovaná spredu, alebo z profilu?

- Vo vzťahu k pôsobeniu farieb, ako sa vám javí Nush Eluardová: odmeraná, srdečná, ľahostajná...?

ŽENY PRI KÚPELI, 1935

Tento obraz je veľká koláž z papiera, nalepeného na lepenke. Použité boli papiere z obchodu i papiere pomaľované Picassom. Je to intímna scéna – tri ženy sa upravujú, češú a pozerajú do zrkadla a predsa je v obraze istý nepokoj. Stredná postava nám ukazuje svoju kostru, jej ruky sú ako pazúry, na tvári je výraz bolesti. Tvary nie sú vyznačené čiernymi kontúrami, celková kompozícia sa skladá z fragmentov, je chaotická, rozbitá. Toto rozbitie je predobrazom pohromy, ktorá má postihnúť svet v rokoch vojny.

- Ktoorej postave môže patriť tvár v zrkadle?
- Picasso použil v niektorých častiach postáv maľbu. V ktorých?
- Hoci ide o reprodukciu, skúste rozoznať farebné papiere z obchodu a papiere pomaľované Picassom.

MATADOR, 1970

Tento obraz bol namaľovaný v posledných rokoch Picassovho života. Touto témou nadväzuje na rodné Španielsko, býčie zápasy, matadorov, toreádorov. Obrazy jeho posledného obdobia prekypujú vitalitou a dynamizmom. Maľba je temperamentná, temperamentný je tiež maliarsky rukopis. Je to výraz žiarivej energie, ktorá naplňa stárnuceho maliara.

- Ako sa maliarova energia prenáša na obraz: vitalitou prednesu, líniami, množstvom farebných škvŕn...?
- Aké sú doplnky matadora?

